

ARTYKUŁY

Brak interesu społecznego w objęciu czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu jako negatywna przesłanka procesowa

DOI: 10.53024/3.3.51.2023

MIKOŁAJ GRZESIK*

STRESZCZENIE

Celem niniejszego artykułu jest udzielenie odpowiedzi na podstawowe pytania powstające przy rozwiązywaniu powszechnych problemów prawnych związanych z aplikacją odpowiednich przepisów dotyczących negatywnej przesłanki procesowej braku interesu społecznego w objęciu czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu, przy uwzględnieniu przede wszystkim perspektywy prokuratora. W kolejnych fragmentach opracowania analizie poddana została zatem kwestia przesłanek i sposobu podjęcia aktywności przez prokuratora w przypadku czynów prywatnoskargowych, skutków procesowych takiej decyzji, również w odniesieniu do uprawnień oskarżyciela prywatnego, jak i skutków materialnoprawnych, choćby w zakresie biegu terminu przedawnienia. Niniejsze opracowanie stanowi kontynuację i uzupełnienie nadal w pełni aktualnego artykułu pt. *Funkcjonowanie art. 17 § 1 punkty 1-4 oraz art. 322 k.p.k. w praktyce prokuratorskiej* opublikowanego kilka lat temu na łamach czasopisma „Prokuratura i Prawo”.

Słowa kluczowe: interes społeczny, negatywna przesłanka procesowa, czyny prywatnoskargowe, prokurator, oskarżyciel prywatny

* Doktor nauk prawnych, prokurator Prokuratury Rejonowej delegowany do Prokuratury Okręgowej w Warszawie, wykładowca Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury; ORCID: 0000-0002-8143-8674.

Podział typów czynów zabronionych na typy publicznoskargowe i prywatnoskargowe ma istotne konsekwencje procesowe odnoszące się nie tylko do samego trybu ścigania, ale również pozostającego z powyższym w związku sposobu realizacji swoich kompetencji przez właściwych oskarżycieli. Tryb prywatnoskargowy charakteryzuje się bowiem daleko posuniętą odmiennością determinującą również specyfikę działań prokuratora w przypadku tego typu czynów zabronionych. Ze względu na te odmienności we wcale nierzadkiej praktyce prokuratorskiej sposób, zakres, zasadność i konsekwencje procesowe aktywności oskarżyciela publicznego budzą wątpliwości i generują spory. Celem niniejszego artykułu jest zatem udzielenie odpowiedzi na podstawowe pytania powstające przy rozwiązywaniu powszechnych problemów prawnych związanych z aplikacją odpowiednich przepisów, przy uwzględnieniu przede wszystkim perspektywy prokuratora. W kolejnych fragmentach opracowania analizie poddana zostanie zatem kwestia przesłanek i sposobu podjęcia aktywności przez prokuratora w przypadku czynów prywatnoskargowych, skutków procesowych takiej decyzji, również w odniesieniu do uprawnień oskarżyciela prywatnego, jak i skutków materialnoprawnych, choćby w zakresie biegu terminu przedawnienia.

Niniejsze opracowanie stanowi kontynuację i uzupełnienie nadal w pełni aktualnego artykułu pt. *Funkcjonowanie art. 17 § 1 punkty 1-4 oraz art. 322 k.p.k. w praktyce prokuratorskiej* opublikowanego kilka lat temu na łamach czasopisma „Prokuratura i Prawo”¹.

OBJĘCIE PRZEZ PROKURATURA CZYNU PRYWATNOSKARGOWEGO ŚCIGANIEM Z URZĘDU

Kwestie podstawowe dotyczące zagadnienia objęcia przez prokuratura czynu ściganiem z urzędu zostały już wyczerpująco omówione w doktrynie. Wypracowano m.in. katalog przesłanek uzasadniających aktywność prokuratora w związku z istnieniem interesu społecznego w rozumieniu art. 60 § 1 k.p.k.², wskazano na sposób podjęcia decyzji w przedmiocie objęcia czynu ściganiem z urzędu³ czy w znacznej części opracowano sposób przekształcenia trybu (modelu) postępowania prokuratora w przypadku diagnozowanej potrzeby zmiany trybu ścigania czynu w ramach jego tożsamości w przypadku zmiany ustaleń faktycznych i tym samym koniecz-

¹ M. Grzesik, *Funkcjonowanie art. 17 § 1 punkty 1-4 oraz art. 322 k.p.k. w praktyce prokuratorskiej*, „Prokuratura i Prawo” 2016 nr 3, s. 142-167.

² Zob. m.in. M. Szolucha, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, Warszawa 2021, komentarz do art. 60 k.p.k.; M. Czekaj, *Ingerencja prokuratora w sprawach o przestępstwa prywatnoskargowe*, „Prokuratura i Prawo” 1999 nr 7-8, s. 47-48.

³ Sposób ten jest dowolny, choć dla transparentności postulowane jest wydanie stosownego postanowienia. Zob. m.in. postanowienie SN z 13.12.2021 r., III KK 396/21; wyrok SN z 10.06.2020 r., V KK 13/20; wyrok SA we Wrocławiu z 24.05.2012 r., II AKa 130/12; R. Olszewski, *Rola prokuratora w postępowaniu karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 1, s. 55-56.

ności zmiany kwalifikacji prawnej⁴. Pozostawiając zatem na boku większość z tych zagadnień, pragnę poświęcić uwagę kwestiom czasu podjęcia decyzji o objęciu czynu ściganiem z urzędu oraz zasadności wyrzeczenia w tym zakresie w przypadku aktualizacji jednej z negatywnych przesłanek procesowych wskazanych zwłaszcza w treści art. 17 k.p.k. Niewątpliwie jest bowiem, że decyzja prokuratora w zakresie objęcia bądź nieobjęcia czynu ściganiem z urzędu zależy od dwóch okoliczności. Po pierwsze, przedmiotem postępowania musi być stwierdzony czyn prywatnoskargowy, przy akceptacji stanowiska, że kumulatywna kwalifikacja obejmująca czyn publicznoskargowy determinuje publicznoskargowy charakter całego czynu⁵, a po drugie, że dokonano wystarczających ustaleń w zakresie okoliczności relewantnych dla oceny istnienia interesu społecznego w rozumieniu art. 60 § 1 k.p.k. Z pierwszą z przesłanek wiąże się problem czasu ustalenia charakteru czynu i ostateczności tych ustaleń, choćby w kontekście treści zawiadomienia o przestępstwie. Najczęściej bowiem takie ustalenie nie następuje na początku postępowania, które wówczas toczy się w przedmiocie czynu publicznoskargowego, lecz krystalizuje się wraz z zaawansowaniem procesu i ustaleniem okoliczności faktycznych w stopniu pozwalającym na choćby wstępną subsumpcję. W takich sytuacjach najczęściej dokonanie ustaleń faktycznych pozwalających na ocenę prawnokarną zdarzenia, w tym jego prawidłowe zakwalifikowanie jako czynu prywatnoskargowego, zbiega się z ustaleniem okoliczności istotnych z perspektywy oceny istnienia interesu społecznego. W tych przypadkach zatem potrzeba wydania decyzji o objęciu lub nieobjęciu czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu zbiegać się będzie z dokonaniem ustalenia prawnego dotyczącego wykluczenia możliwości kwalifikacji prawnej danego czynu jako czynu publicznoskargowego. To w konsekwencji oznacza, że podjęcie decyzji o odmowie objęcia czynu ściganiem z urzędu, rozumianej w tym przypadku jako pewien proces myślowy osoby pełniącej stanowisko prokuratora, odzwierciedlenie znajdzie nie w odrębnym postanowieniu o nieobjęciu czynu ściganiem z urzędu lecz w decyzji kończącej, przy skonstruowaniu sentencji zgodnie z treścią § 219 pkt 3 Regulaminu⁶. Tylko w alternatywnym scenariuszu i w przypadku zasadności objęcia czynu ściganiem z urzędu wydane zostanie pozytywne postanowienie o objęciu czynu ściganiem z urzędu pozwalające na kontynuowanie postępowania czy to w fazę *in personam*, czy w fazę poszukiwania sprawcy (jeśli go wcześniej nie ustalono). Niezależnie jednak od kierunku decyzji w tych przypadkach najwcześniejszym możliwym momentem jej podjęcia w rozumieniu art. 60 § 1 k.p.k. jest sytuacja dokonania prawidłowych i pełnych ustaleń faktycznych wykluczających możliwość kwalifikowania czynu jako publicznoskargowego. Należy jednak dodać, że choć warunkiem podjęcia

⁴ M. Grzesik, *Funkcjonowanie...*, s. 163-165.

⁵ Oczywiście przy akceptacji możliwości stosowania reguł wyłączania wielości ocen i ewentualnego usunięcia zbędnego z tej perspektywy przepisu obejmującego typ prywatnoskargowy.

⁶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 1206).

decyzji w przedmiocie objęcia czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu jest wykluczenie możliwości kwalifikacji czynu z typu publicznoskargowego, to nie jest wymagane katagoryczne potwierdzenie wszystkich okoliczności relewantnych dla aktualizacji ewentualnej odpowiedzialności karnej. Innymi słowy, negatywna decyzja w przedmiocie objęcia czynu ściganiem z urzędu, przy wykluczeniu możliwości kwalifikacji czynu jako publicznoskargowego, może być wydana również w przypadku gdy nie ma pewności co do zaistnienia czynu czy nawet realizacji przez czyn znamion czynu prywatnoskargowego⁷. Brak interesu społecznego w objęciu tego czynu ściganiem z urzędu pozwala bowiem na zaniechanie, jako bezcelowych, dalszych ustaleń w tym zakresie. Kontynuowanie postępowania, w tym dokonywanie ustaleń dowodowych przy stwierdzonej i tak perspektywie braku interesu społecznego w objęciu czynu ściganiem z urzędu, byłoby nieporozumieniem i pozostawałoby w jawnej sprzeczności z zasadą ekonomiki postępowania. Takie stanowisko wynika również z ustalonego w dalszych rozważaniach charakteru negatywnej przesłanki procesowej braku interesu społecznego w objęciu czynu ściganiem z urzędu i potraktowania jej jako formalnej i względnej. Należy dodać, że konsekwencją zmiany przyjętej wstępnie, choćby we wszczęciu postępowania czy zawiadomieniu o przestępstwie, kwalifikacji prawnej czynu z typu publicznoskargowego na typ prywatnoskargowy, jest konieczność prawidłowego sformułowania decyzji kończącej, i to zarówno w zakresie sentencji zgodnie z § 221 pkt 1 Regulaminu, jak i uzasadnienia⁸.

Temporalnie nieco bardziej skomplikowana może być kwestia podjęcia decyzji w przedmiocie objęcia czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu, w przypadku gdy od początku czyn stanowiący przedmiot postępowania kwalifikowany jest jako prywatnoskargowy. Można bowiem rozważać, czy potrzeba dokonania ustaleń faktycznych istotnych dla oceny istnienia interesu społecznego wymaga choćby tymczasowego objęcia czynu ściganiem z urzędu, czy raczej dokonanie tych ustaleń warunkuje podjęcie w tym przedmiocie stosownej decyzji. Opowiadam się za stanowiskiem, że prokurator nie może podjąć decyzji w przedmiocie objęcia czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu, nie dysponując wystarczającą liczbą informacji lub danych (ustaleń faktycznych) relewantnych dla oceny czynu z perspektywy art. 60 § 1 k.p.k. Decyzja w tym przedmiocie zawsze musi być poprzedzona większą lub mniejszą liczbą czynności procesowych nakierowanych na dokonanie takich ustaleń, i to bez konieczności formalnego obejmowania czynu, na czas ich trwania, ściganiem z urzędu. W praktyce zazwyczaj okoliczności te będą wystarczające dość wcześnie, często jeszcze na etapie postępowania sprawdzającego i wynikać będą choćby z zawiadomienia o przestępstwie. Potrzeba ich uzupełnienia czy weryfikacji nie obliuguje prokuratora do wydawania decyzji w rozumieniu art. 60 § 1 k.p.k., nawet jeśli w wyjątkowych i rzadkich sytuacjach czynności te będą czasochłonne.

⁷ Podobnie M. Grzesik, *Funkcjonowanie...*, s. 166.

⁸ Szerzej *ibidem*, s. 163-165.

W tych przypadkach należałoby rozważyć czy samo ewentualne – czasem wskazane ze względów formalnych (choćby termin procesowy wskazany w art. 307 k.p.k. czy charakter czynności, jak powołanie biegłego) – wszczęcie dochodzenia nie powoduje *implicite* objęcia danego czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu. Nie można również zapominać o niezmiernie rzadkiej w praktyce, choć możliwej i przewidzianej przez ustawodawcę sytuacji dopuszczalnej zmiany oceny istnienia interesu społecznego i konieczności wydania decyzji o braku interesu społecznego już nie w objęciu (które nastąpiło wcześniej), ale kontynuowaniu ścigania czynu prywatnoskargowego z urzędu. W tym zakresie jedynie należy dodać, że sytuacja wykluczenia możliwości kwalifikacji prawnej czynu jako publicznoskargowego, przy możliwości kwalifikacji czynu jako prywatnoskargowego, po raz pierwszy aktualizuje ocenę istnienia interesu społecznego. W tym przypadku nigdy nie obejmowano czynu ściganiem z urzędu (chyba że uprzednio doszło np. wprost do wszczęcia dochodzenia w tym przedmiocie), bo nie było takiej potrzeby, gdyż rozważano typ publicznoskargowy. W konsekwencji to w momencie zmiany wzorca normatywnego stanowiącego perspektywę oceny prawnokarnej tego samego czynu dokonuje się pierwszej oceny i ewentualnego objęcia lub nieobjęcia czynu ściganiem z urzędu.

Należy dodatkowo w tym miejscu przypomnieć, że objęcie czynu ściganiem z urzędu może mieć istotne znaczenie z perspektywy innych przepisów o charakterze procesowym, jak i materialnoprawnym. Wszczęcie postępowania o dany czyn w granicach jego tożsamości – niezależnie, czy wstępnie kwalifikowany jako prywatnoskargowy, czy publicznoskargowy i niezależnie od treści decyzji kończącej – skutkuje przedłużeniem terminu przedawnienia zgodnie z art. 102 k.k.⁹ i choć nie zmienia *in genere* charakteru przestępstw¹⁰, to powoduje stan zawisłości sprawy (*litis pendentio*) w przypadku fazy *in personam* lub inną przeszkodę procesową (w stosunku do oskarżyciela prywatnego) w przypadku fazy *in rem* (zob. dalsze uwagi). Wydaje się, że przeszkoda procesowa wyłączająca uprawnienia oskarżyciela prywatnego istnieje również w czasie, gdy prokurator, nie podejmując jeszcze decyzji w przedmiocie objęcia czynu ściganiem z urzędu, prowadzi czynności wyjaśniające konieczne z perspektywy oceny przesłanek istnienia interesu społecznego, jeśli tylko doszło do wszczęcia postępowania. Omawiane konsekwencje prawne objęcia czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu mają niebagatelne a czasem kluczowe znaczenie dla pokrzywdzonego i ewentualnego oskarżyciela prywatnego. Współokreślają jego sytuację procesową w zakresie możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności karnej sprawcy ze względu na ewentualne przedawnienie, jak i determinują jego legitymację skargową. Przenikanie się uprawnień prokuratora i oskarżyciela prywatnego (pokrzywdzonego) co do czynów w całości lub w części (jeśli typ pozostaje w zbiegu kumulatywnym)

⁹ M. Grzesik, *Artykuł 102 k.k. po nowelizacji (studium przypadku)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2017, nr 1, s. 125-138.

¹⁰ Zob. utrwalone orzecznictwo, m.in. wyrok SA w Warszawie z 26.11.2021 r., II AKa 105/21.

prywatnoskargowych, skutkuje również możliwością częściowo nawet równoległego bądź sekwencyjnego prowadzenia postępowań w tym samym przedmiocie. Zapobiegać temu mają przeszkody procesowe w postaci *litis pendentio* i *res iudicata*, choć uwzględniając niejednolite i problematyczne metody wyznaczania jedności i tożsamości czynu¹¹, w praktyce może w tym zakresie dochodzić do sporów kompetencyjnych i utrudnień procesowych w zakresie konkurujących kompetencji oskarżycieli¹². Dodatkowego wyjaśnienia wymaga zaprezentowana teza, że przeszkodę procesową wyłączającą legitymację skargową oskarżyciela prywatnego aktualizuje również prowadzenie przez prokuratora postępowania w fazie *in rem*. *Prima facie* takie stanowisko pozostaje w sprzeczności z literalnym brzmieniem przepisu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., który dla aktualizacji tej przesłanki procesowej wymaga precyzji przedmiotowej i podmiotowej – tego samego czynu tej samej osoby. Należy wziąć jednak pod uwagę dwie kwestie. Po pierwsze, objęcie czynu ściganiem z urzędu przez prokuratora zgodnie z brzmieniem art. 60 § 2 k.p.k. powoduje, że postępowanie toczy się z urzędu. Wspomniana decyzja prokuratora wyłącza zatem samodzielną legitymację skargową oskarżyciela prywatnego, który korzysta z praw oskarżyciela posiłkowego. Jego legitymacja odżywa dopiero, jeżeli prokurator odstąpił od oskarżenia (art. 60 § 3 k.p.k.). Po drugie, subsydiarnym argumentem wspierającym powyższe stanowisko jest okoliczność, że skierowanie prywatnego aktu oskarżenia wymaga od pokrzywdzonego wskazania osoby oskarżonej. Ten wymóg formalny w konsekwencji wskazuje, że taka osoba jest znana pokrzywdzonemu i tym samym również organom procesowym (prokuratorowi), który równoległe ewentualnie prowadzi postępowanie przygotowawcze o ten sam czyn¹³. To oznacza, że postępowanie prokuratora jest w tym wypadku również podmiotowo zindywidualizowane i przesłanka *litis pendentio* może się aktualizować mimo nieprzeprowadzenia jeszcze formalnie czynności wskazanych w art. 313 k.p.k. i to niezależnie od przyczyny niewykonania tych czynności. Skierowanie w tym przypadku prywatnego aktu oskarżenia przez pokrzywdzonego z pominięciem postępowania przygotowawczego prowadzonego

¹¹ Zob. m.in. M. Grzesik, *Zbieg przestępstwa z wykroczeniem*, Kraków 2021, s. 122 i n.

¹² Zob. m.in. stan faktyczny sprawy objętej postanowieniem SN z 18.05.2017 r., IV KK 453/16 gdzie po skierowaniu prywatnego aktu oskarżenia sąd stwierdził brak skargi uprawnionego oskarżyciela wobec ustalenia, że czyn (typ) prywatnoskargowy pozostaje w kumulatywnej kwalifikacji z typem publicznoskargowym i tym samym słusznie uznał jako wyłącznie legitymowanego oskarżyciela prokuratora.

¹³ Jeśli prywatny akt oskarżenia skierowano uprzednio wobec osoby niebędącej w ocenie prokuratora faktycznym sprawcą, wydaje się, że stan zawiłości sprawy przed sądem nie wyłącza możliwości przedstawienia zarzutów w postępowaniu przygotowawczym innej osobie, albowiem stan zawiłości sprawy jest w tym przypadku ograniczony podmiotowo do osoby wskazanej w prywatnym akcie oskarżenia. W razie objęcia takiego czynu ściganiem z urzędu oskarżyciel prywatny traci *ex nunc* legitymację skargową i postępowanie zainicjowane jego aktem oskarżenia należałoby umorzyć na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. Nie wydaje się bowiem możliwe objęcie ściganiem z urzędu czynu prywatnoskargowego, ale tylko w zakresie ograniczonym podmiotowo, np. w zakresie jednego ze współsprawców. Czyn w tym rozumieniu winien być traktowany jako zdarzenie faktyczne, a nie akt sprawczy konkretnej osoby. Zagadnienie należy jednak do szczególnie spornych.

przez prokuratora choćby w fazie *in rem*, lecz z oczywiście znanym sprawcą (podejrzewanym) byłoby nadużyciem. Należy uznać zatem, że wyłączenie legitymacji skarżycielskiej pokrzywdzonego (oskarżyciela prywatnego) następuje również w przypadku, gdy prokurator objął dany czyn ściganiem z urzędu choćby w fazie *in rem*. Z tym momentem uprawnienia oskarżyciela prywatnego zostają zawieszane do chwili ewentualnego zaistnienia powagi rzeczy osądzonej (w wyniku np. skazania, kiedy powaga rzeczy osądzonej wyłącza trwale legitymację oskarżyciela prywatnego) lub zakończenia postępowania przez prokuratora w formie umorzenia. Wydaje się, że takie stanowisko jest szczególnie uzasadnione, gdy chodzi o czyn albo pierwotnie kwalifikowany jako publicznoskargowy, a następnie w wyniku uzupełnienia ustaleń faktycznych kwalifikowany jak prywatnoskargowy, albo o czyn kwalifikowany z typów publicznoskargowego i prywatnoskargowego pozostających w kumulatywnej kwalifikacji. W tych przypadkach nawet w razie prowadzenia postępowania w fazie *in rem* istnienie stanu przeszkody procesowej względem uprawnień oskarżyciela prywatnego jest konieczne. Można bowiem sobie wyobrazić sytuację, że oskarżyciel prywatny kieruje akt oskarżenia o czyn kwalifikowany przez niego, choćby niesłusznie, jako prywatnoskargowy, gdy równolegle prowadzone jest postępowanie przygotowawcze o ten sam czyn kwalifikowany jako publicznoskargowy (wyłącznie lub w kumulatywnej kwalifikacji z typem prywatnoskargowym¹⁴). Formalnie skierowanie prywatnego aktu oskarżenia przez pokrzywdzonego w przypadku stwierdzenia choćby częściowej tożsamości czynu¹⁵ (rozumianego jako *idem factum*) wyłącza uprawnienia prokuratora co najmniej do czasu, gdy sąd nie umorzy postępowania prywatnoskargowego wobec braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Okres ten winien być w praktyce możliwie krótki. Należy przyznać, że taka sytuacja będzie skrajnie rzadka, a dodatkowo organy ścigania o skierowaniu aktu oskarżenia mogą się nigdy nie dowiedzieć. Samo skierowanie aktu oskarżenia w tej sytuacji nie może zwalniać organów ścigania od choćby zabezpieczenia niezbędnych dowodów celem uniknięcia ich utraty. W tej sytuacji ewentualnie należy rozważyć wstrzymanie się z decyzją o przedstawieniu zarzutów do czasu rozstrzygnięcia sądu w przedmiocie prywatnego aktu oskarżenia.

Ostatnim z problemów wymagających omówienia, a dotyczącym nie temporalnych, a już czysto merytorycznych kwestii zakończenia postępowania w przedmiocie czynu prywatnoskargowego w przypadku braku interesu społecznego w objęciu go ściganiem z urzędu, jest kwestia konkurencji negatywnych przesłanek procesowych. Wymaga ona pewnych ustaleń wstępnych dotyczących charakteru tej negatywnej przesłanki procesowej oraz skutków procesowych jej wykorzystania.

¹⁴ Jako przykład można wskazać skierowanie prywatnego aktu oskarżenia o przestępstwo z art. 157 § 2 k.k. w przypadku, gdy czyn ten stanowi przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

¹⁵ M. Grzesik, *Zbieg przestępstwa...*, s. 135 i n. i powołana tam literatura i orzecznictwo.

BRAK INTERESU SPOŁECZNEGO W OBJĘCIU CZYNU ŚCIGANIEM Z URZĘDU JAKO NEGATYWNA PRZESŁANKA PROCESOWA

Z powołanego już przepisu § 219 pkt 3 Regulaminu uzupełniającego treść art. 322 k.p.k. wynika wprost, że brak interesu społecznego w objęciu czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu stanowi negatywną przesłankę procesową¹⁶ pozwalającą na umorzenie postępowania przygotowawczego¹⁷. Analiza treści przepisów nie wskazuje jednak, jaki charakter ma ta przesłanka oraz jakie skutki procesowe wywołuje jej wykorzystanie. W tym zakresie należy jednoznacznie stwierdzić, uwzględniając również argumenty wskazane w poprzedniej części opracowania, że przesłanka ta ma charakter formalny i względny. Po pierwsze zatem, nie rozstrzyga merytorycznie istoty sprawy (sprawy karnej), lecz stanowi wyraz formalnej decyzji organów uprawnionych do zaniechania w tych przypadkach ścigania z urzędu¹⁸. Podjęcie tej decyzji procesowej nie przesądza zatem w żaden sposób o odpowiedzialności karnej danej osoby, lecz kończy, nietrwale, postępowanie ze względów formalnych. Przesądza o niedopuszczalności procesu karnego¹⁹, a nie w przedmiocie procesu karnego, a jej charakter umożliwia procedowanie po usunięciu przeszkody²⁰. Przesłanka ma zatem charakter względny (usuwalny) i nigdy nie zamyka drogi ani prokuratorowi do zmiany swojej decyzji w odpowiednim trybie, ani tym bardziej oskarżycielowi prywatnemu do skierowania własnego aktu oskarżenia²¹. Konsekwencją powyższego jest uznanie, że wydanie decyzji kończącej z wykorzystaniem tej przesłanki nigdy nie prowadzi do powstania stanu rzeczy osądzonej (*res iudicata*²²) i to niezależnie, czy decyzja kończąca zapadła w fazie *in rem*, czy *in personam*. Prokurator ma zatem otwartą drogę do podjęcia dochodzenia w trybie art. 327 § 1 k.p.k. lub jego wznowienia przeciwko tej samej osobie (w trybie art. 327 § 2, a nawet w trybie art. 328 § 1 k.p.k.), a oskarżyciel prywatny do skierowania

¹⁶ Nie jest to stanowisko jednolite. Por. R.A. Stefański (*Metodyka pracy prokuratura w sprawach karnych, 2.1. Podstawy umorzenia*, Warszawa 2017), który postuluje, aby w tym przypadku nie wydawać decyzji o umorzeniu postępowania, lecz decyzję o odstąpieniu od ścigania czynu prywatnoskargowego.

¹⁷ Należy dodać, że dopuszcza się również podjęcie z tych przyczyn decyzji o odmowie wszczęcia dochodzenia. Zob. M. Grzesik, *Funkcjonowanie...*, s. 163.

¹⁸ Choć należy przyznać, że zawiera w sobie niewielki element merytoryczny, który odnosi się do wąskiego zagadnienia oceny istnienia interesu społecznego.

¹⁹ Ze względu na specyficzny brak legitymacji skargowej prokuratora uzasadniony brakiem interesu społecznego w objęciu czynu ściganiem z urzędu. Niedopuszczalność procesu karnego jest zatem ograniczona podmiotowo do oskarżyciela publicznego, a nie przedmiotu procesu jako całości, albowiem legitymacja skargowa oskarżyciela prywatnego nadal istnieje, ale musi być realizowana w odrębnym postępowaniu.

²⁰ Zob. m.in. postanowienie SN z 21.01.2015 r., V KK 270/14; M. Kurowski, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1, red. D. Świecki, Lex/el, 2022, komentarz do art. 17 k.p.k.; T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego*, t. 1, Lex/el, komentarz do art. 17 k.p.k.; M. Rogalski, *Res iudicata jako przesłanka procesu karnego*, Rzeszów 2004, s. 66-67.

²¹ Taka decyzja nie jest zatem prawomocna materialnie – nie rozstrzyga sprawy co do istoty i nie opiera się na przesłance formalnej bezwzględnej. Podobnie M. Czekaj, *Ingerencja...*, s. 58.

²² W specyficznym rozumieniu dostosowanym do charakteru postępowania przygotowawczego Zob. m.in. postanowienie SN z 10.12.1957 r., I Ko 285/57.

prywatnego aktu oskarżenia²³. W zakresie umorzenia postępowania na tej podstawie w fazie *in personam* należy dodać, że podjęcie lub wznowienie postępowania przez prokuratora obwarowane jest szczególnymi przesłankami wskazanymi w powołanych przepisach. Należy jednak uznać, że nowe fakty i dowody w rozumieniu art. 327 § 1 k.p.k. mogą dotyczyć również okoliczności dezaktualizujących poprzednią ocenę w zakresie zasadności objęcia czynu ściganiem z urzędu lub w zakresie ustalenia wyłącznie prywatnoskargowego charakteru czynu, przy uwzględnieniu, że skuteczne złożenie prywatnego aktu oskarżenia przez pokrzywdzonego powoduje stan zawisłości sprawy i wyłącza możliwości podjęcia lub wznowienia umorzonego dochodzenia²⁴. To natomiast oznacza, że choć niewątpliwie analizowana negatywna przesłanka procesowa ma charakter względny, to wzięwszy pod uwagę specyfikę postępowania przygotowawczego, jej charakter nie jest w pełni tożsamy z charakterem podobnych przesłanek na etapie postępowania sądowego. Umorzenie postępowania na etapie postępowania jurysdykcyjnego w związku z zaistnieniem negatywnej, względnej, formalnej przesłanki procesowej nie tworzy powagi rzeczy osądzonej, a do skierowania ponownego aktu oskarżenia nie jest wymagane ustalenie nowych okoliczności sprawy, a jedynie dezaktualizacja konkretnej przeszkody procesowej (np. uzyskanie wniosku o ściganie, uchylenie immunitetu, uzyskanie jurysdykcji krajowej, skierowanie skargi przez uprawnionego oskarżyciela itp.)²⁵. Przesłanki te należy tożsamo rozumieć na etapie postępowania przygotowawczego, z tym, że dla kontynuowania postępowania wymagane jest nie tylko usunięcie przeszkody, ale również podjęcie stosownej decyzji procesowej w odpowiednim trybie (art. 327 lub 328 k.p.k.), która jest kontrolowana następnie przez sąd na etapie ewentualnego postępowania sądowego. Należy również pamiętać, że ewentualne wydanie wyroku co do istoty w wyniku skargi oskarżyciela prywatnego, bez względu na uczestnictwo prokuratora w tym procesie, tworzy powagę rzeczy osądzonej co do tego czynu tego samego sprawcy. Podjęcie lub wznowienie postępowania w tym przedmiocie w granicach tożsamości czynu jest niedopuszczalne, bez względu na przyjętą kwalifikację prawną czynu i tryb jego ewentualnego ścigania.

²³ Tezę o formalnym charakterze tej negatywnej przesłanki procesowej wspiera brzmienie art. 60 § 3 k.p.k. dot. możliwości swobodnego powrotu do praw oskarżyciela prywatnego.

²⁴ Zob. postanowienie SN z 19.08.2015 r., III KK 74/15. W tym miejscu należy dodać, że umorzenie postępowania sądowego zainicjowanego prywatnym aktem oskarżenia pokrzywdzonego np. ze względu na odstąpienie od oskarżenia czy niestawiennictwo nie zamyka drogi sądowej innemu oskarżycielowi czy to innemu pokrzywdzonemu czy prokuratorowi. Zob. postanowienie SN z 15.09.1955 r., II Ko 11/55, Lex nr 118241. Wyjątkiem może być umorzenie postępowania ze względu na pojednanie stron, albowiem rozstrzyga ono ugodą stosunek prawny stron – zob. uchwała SN z 18.11.1971 r., VI KZP 49/71, odmiennie M. Czekaj, *op. cit.*, s. 63–64.

²⁵ Prawomocność formalna w tym rozumieniu wiąże inny sąd, ale tylko, gdy nie doszło do zmiany podmiotowej ani przedmiotowej układu procesowego.

KONKURENCJA NEGATYWNYCH PRZESŁANEK PROCESOWYCH

Zagadnienie konkurencji negatywnych przesłanek procesowych w przypadku typów prywatnoskargowych ma dwa aspekty. Pierwszy dotyczy możliwości i zasadności wydania decyzji w przedmiocie objęcia czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu, gdy zachodzi inna negatywna przesłanka procesowa wyłączająca ściganie, drugi – pierwszeństwa lub wyłączności stosowania przesłanki braku interesu społecznego w objęciu czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu w przypadku wyboru podstawy i przyczyn zakończenia postępowania. Kwestie te pozostają ze sobą w związku i odpowiedzi na pytania związane ze sposobem rozstrzygnięcia tych problemów należy udzielić łącznie. Trzeba bowiem kategorycznie wskazać, że prywatnoskargowy charakter czynu nie wyklucza zasad ogólnych stosowania przesłanek procesowych wskazanych w art. 17 k.p.k. i art. 322 k.p.k. Innymi słowy, utrwalona praktyka procesowa wskazuje, że objęcie czynu ściganiem z urzędu przez prokuratora w rozumieniu art. 60 § 1 k.p.k. następuje po uprzednim wykluczeniu zaistnienia, na ten moment, innych negatywnych przesłanek procesowych wskazanych w art. 17 k.p.k. i 322 k.p.k., tj. pod warunkiem ich niezaistnienia. Prokurator nie może przecież objąć ściganiem z urzędu czynu, który już w momencie podejmowania takiej decyzji w sposób oczywisty np. nie wyczerpuje znamion czynu zabronionego bądź jest przedawniony (a termin przedawnienia z art. 101 § 2 k.k. wiąże prokuratora²⁶). Stwierdzenie braku innych negatywnych przesłanek procesowych jest etapem wstępnym poprzedzającym badanie istnienia interesu społecznego w objęciu czynu ściganiem z urzędu. Kwestia ta nie powinna budzić wątpliwości. Objęcie czynu ściganiem z urzędu następuje zatem nie tylko gdy występuje interes społeczny w rozumieniu art. 60 § 1 k.p.k. (który też wymaga badania, tj. poznania okoliczności przemawiających za istnieniem bądź nieistnieniem interesu społecznego), ale również gdy nie zachodzą inne negatywne przesłanki procesowe wskazane w art. 17 k.p.k. lub 322 k.p.k. Również objęcie czynu ściganiem z urzędu nie wyklucza w następstwie dalszych ustaleń, w dalszym toku postępowania podjęcia decyzji procesowej w oparciu o przepisy art. 17 § 1 k.p.k. (np. znikomy stopień społecznej szkodliwości, wyłączenie winy ze względu na niepoczytalność itp.) czy art. 322 k.p.k. (np. niewykrycie sprawcy). Prokurator w razie objęcia czynu ściganiem z urzędu lub jego nieobjęcia, ale w zakresie czynu prywatnoskargowego, nie jest zatem zobligowany zawsze do podejmowania decyzji w trybie art. 322 k.p.k. w zw. z § 219 pkt 3 Regulaminu, tj. powołując się na przyczynę stwierdzenia czynu ściganego z oskarżenia prywatnego i braku interesu społecznego w objęciu go ściganiem z urzędu. Ma bowiem otwartą drogę do stwierdzenia również pewnych i dalej idących przesłanek materialnych czy formalnych wskazanych w art. 17 § 1 k.p.k., choćby gdy stwierdza, że dany czyn nie tylko nie ma charakteru publicznoskargowego, ale gdy dany czyn prywatnoskargo-

²⁶ Zob. wyrok SN z 23.04.2008 r., V KK 5/08.

wy nie realizuje znamion czynu zabronionego²⁷. W tym przypadku należy stosować wypracowaną w doktrynie koncepcję rozstrzygania zbiegu (kumulacji) przesłanek procesowych i stosować tę najdalej idącą²⁸. Taka decyzja, co należy dodać, co do zasady nie dotyka praw pokrzywdzonego, albowiem ma on nadal otwartą drogę do samodzielnego skierowania prywatnego aktu oskarżenia. Decyzja taka niezależnie od przyczyny umorzenia, jeśli ono nastąpiło w fazie *in rem*, nie powoduje ani powagi rzeczy osądzonej, ani przeszkody *litis pendentio*, ale stanowi tzw. konsumpcję skargi publicznej o ograniczonym zakresie podmiotowym, tj. wyłącznie w stosunku do prokuratora (oskarżyciela publicznego), a nie pokrzywdzonego i która to przeszkoda ma charakter usuwalny choćby w przypadku podjęcia na nowo umorzonego postępowania. To wręcz objęcie czynu przez prokuratora ściganiem z urzędu wyklucza legitymację skargową pokrzywdzonego, który nie jest już, wobec ścigania czynu z urzędu, uprawnionym oskarżycielem w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.²⁹ Czym innym jest objęcie lub nieobjęcie czynu ściganiem z urzędu, która to czynność ma charakter czysto procesowy, a czym innym obiektywna realizacja np. znamion czynu zabronionego (poziom materialnoprawny). Sfery te są niezależne i żadna ze sfer nie wyklucza niezależnych ocen okoliczności wchodzących w skład każdej z nich. Najlepszym przykładem potwierdzającym słuszność przyjętej interpretacji są sprawy, gdy jednoznacznie istnieje interes społeczny przemawiający za ściganiem danego czynu z urzędu (np. pokrzywdzonym jest osoba małoletnia bez opiekunów prawnych, czyn popełniony w miejscu publicznym o charakterze gorszącym itp.), a jednak nie stwierdzono znamion czynu zabronionego bądź zachodzi inna negatywna przesłanka procesowa (np. przedawnienie karalności, wyłączenie winy, wyłączenie karalności itp.). W takich sytuacjach musi dojść do umorzenia postępowania, ale przecież nie ze względu na brak interesu społecznego w objęciu czynu ściganiem z urzędu (bo taki interes obiektywnie istnieje), lecz ze względu na inne odpowiednie okoliczności. Tylko powołanie przesłanek z art. 17 k.p.k. w tych sytuacjach oddaje rzeczywistą sytuację faktyczną i prawną oraz odpowiada rzeczywistym motywacjom organu procesowego. Nie ma żadnych formalnych ani merytorycznych argumentów przemawiających za uznaniem przesłanki braku interesu społecznego jako prymarnej względem pozostałych i wyłączenia możliwości stosowania tych ostatnich w przypadku ich zbiegu (konkurencji). Stanowisko to wyraźnie wspiera brzmienie treści art. 465 § 2a k.p.k., w którym to przepisie wskazano wyjątek od zwykłego trybu zaskarżenia decyzji kończących prokuratora. Wyjątek ten jednak zakreślono wąsko,

²⁷ Ciekawy przykład podaje T. Markiewicz, *Sposoby inicjowania postępowania prywatnoskargowego*, „Studia Prawnicze KUL” 2018, nr 1, s. 108, kiedy pokrzywdzony wyraźnie oświadcza, że wyraził zgodę na naruszenie jego dóbr osobistych i tym samym nie czuje się pokrzywdzonym. W tym przypadku objęcie czynu ściganiem z urzędu byłoby co do zasady niezasadne.

²⁸ Zob. m.in. M. Kurowski, [w:] *Kodeks postępowania...*, art. 17, *Zbieg przesłanek procesowych*.

²⁹ Zob. K. Eichstaedt, [w:] *Kodeks postępowania karnego*, t. 1, *Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, LEX/el. 2022, art. 60, teza 11.

wskazując jako przesłanki 1) zaskarżenie decyzji w sprawie z oskarżenia prywatnego, 2) wydanie zaskarżonego postanowienia z uwagi na brak interesu społecznego w ściganiu z urzędu sprawcy. W konsekwencji należy uznać, że ustawodawca dopuszcza wydanie w sprawach z oskarżenia prywatnego decyzji procesowej przez prokuratora na podstawie innych negatywnych przesłanek procesowych i w tych przypadkach – nieobjętych zakresem wyjątku z art. 465 § 2a k.p.k. – zażalenie przysługuje do sądu na zasadach ogólnych.

Dopuszczając stosowanie wszystkich negatywnych przesłanek procesowych również w przypadkach czynów prywatnoskargowych, należy poczynić zastrzeżenie, że decyzja taka musi być warunkowana pewnością ustaleń. Jak już sygnalizowano, przesłanka braku interesu społecznego w objęciu czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu pozwala na zaniechanie kontynuowania czynności procesowych i podjęcie decyzji choćby na wczesnym etapie, jeśli nie ma wątpliwości co do kwalifikacji czynu jako prywatnoskargowego i co do nieistnienia interesu społecznego w objęciu czynu ściganiem z urzędu. Stosowanie pozostałych negatywnych przesłanek procesowych wymaga natomiast – zwłaszcza w przypadku negatywnych przesłanek o charakterze materialnym³⁰ – pełnych i pewnych ustaleń faktycznych. Zwrócić należy również uwagę na pewne ryzyko procesowe związane z zastosowaniem tych przesłanek przez organy ścigania. Należy bowiem uznać, że na skutek zastosowania przez prokuratora przesłanek z art. 17 i 322 k.p.k. poszerzają się możliwości pokrzywdzonego związane z kwestionowaniem decyzji organów procesowych. Pokrzywdzonemu przysługuje bowiem zażalenie do sądu, a nie prokuratora nadrzędnego i zakres przedmiotowy środka odwoławczego nie ogranicza się już jedynie do kwestii istnienia interesu społecznego w objęciu czynu ściganiem z urzędu, ale obejmuje pełną ocenę prawnokarną zdarzenia³¹. Dodatkowo pokrzywdzony niezależnie od wykorzystania środków zaskarżenia dostępnych względem decyzji prokuratora ma prawo skierowania prywatnego aktu oskarżenia o ten sam czyn tej samej osoby, albowiem rezygnacja ze ścigania czynu przez oskarżyciela publicznego nie tworzy powagi rzeczy osądzonej. Zagadnienie to jest jednak dyskusyjne, bo zgodnie z art. 60 § 1 i 2 k.p.k. po objęciu czynu ściganiem z urzędu postępowanie toczy się z urzędu. Powstaje zatem pytanie, czy umorzenie postępowania prowadzonego z urzędu może powodować pełne odzyskanie legitymacji skargowej pokrzywdzonego? Innymi słowy, czy umorzenie postępowania o czyn prywatnoskargowy, który został uprzednio objęty ściganiem z urzędu powoduje, że prokurator *per facta concludentia*, niezależnie od wskazanej przyczyny i podstawy zakończenia dochodzenia, rezygnuje ze swoich

³⁰ W przypadku przesłanek formalnych, np. kwestii przedawnienia karalności, ustalenia fragmentaryczne dotyczące choćby daty czynu z reguły są wystarczające.

³¹ Choć przyznać należy, że w przypadku podjęcia decyzji kończącej w oparciu o przesłankę braku interesu społecznego w objęciu czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu pokrzywdzonemu w zakresie, w jakim kwestionuje ustalenie o prywatnoskargowym, a nie publicznoskargowym charakterze czynu, także służy zażalenie do sądu.

uprawnień oskarżycielskich i tym samym tryb ścigania czynu powraca do swojej pierwotnej, prywatnoskargowej postaci? Należy uznać, że literalne brzmienie przepisu wskazuje, że zmiana sposobu ścigania czynu aktualizuje się jedynie w czasie trwania danego postępowania. Jeżeli ono zostaje umorzone, z jakichkolwiek przyczyn, w fazie *in rem* pokrzywdzony odzyskuje uprawnienia oskarżyciela prywatnego w sprawie i to nawet jeśli skorzystał ze środków zaskarżenia na decyzję prokuratora i nawet jeśli sąd utrzymał zaskarżoną decyzję w mocy. Decyzja pokrzywdzonego o skierowaniu prywatnego aktu oskarżenia stanowi bowiem surogat podjęcia postępowania, której może dokonać prokurator w trybie art. 327 § 1 k.p.k., a jak wspomniano, konsumpcja skargi publicznej dotyczy tylko oskarżyciela publicznego (jest ograniczona podmiotowo). Pokrzywdzony, posiadając nowe fakty lub dowody lub po prostu nie zgadzając się z oceną prokuratora i nie chcąc ponownie angażować prokuratury w rozpoznanie sprawy, może skierować akt oskarżenia do właściwego sądu, a ten, rozpoznając sprawę, nie jest związany uprzednią decyzją sądu zapadłą w wyniku rozpoznania zażalenia na decyzję kończąca prokuratora (art. 347 k.p.k.).

Wydaje się, że nieco inaczej uprawnienia pokrzywdzonego – ewentualnego oskarżyciela prywatnego – wyglądają w przypadku, gdy prokurator wyda decyzję kończącą w fazie *in personam* na podstawie art. 17 lub 322 k.p.k. Wówczas względy gwarancyjne związane z zakazem *ne bis in idem* muszą skutkować przyjęciem, że taka decyzja prokuratora tworzy powagę rzeczy osądzonej wobec podejrzanego i tym samym wyłącza trwale samodzielną legitymację skargową zarówno prokuratora (przy możliwości wznowienia postępowania w trybie art. 327 § 2 k.p.k. i art. 328 § 1 k.p.k. przy uwzględnieniu terminu wskazanego w art. 328 § 2 k.p.k.), jak i pokrzywdzonego (w stosunku do tej samej osoby). Skierowanie postępowania przeciwko konkretnej osobie wiąże się z nadaniem tej osobie uprawnień procesowych i wyłączeniem możliwości jej ścigania po ewentualnym zakończeniu postępowania. W przeciwnym wypadku mimo umorzenia postępowania przez oskarżyciela publicznego pokrzywdzony posiadałby otwartą drogę do oskarżenia tej samej osoby w drodze prywatnego aktu oskarżenia aż do upływu terminu przedawnienia. Taka sytuacja jest nie do zaakceptowania, a pokrzywdzony może swoje prawa skutecznie realizować jako strona postępowania przygotowawczego, w tym kwestionować w drodze zażalenia do sądu ewentualne decyzje kończące prokuratora. Prawa pokrzywdzonego są zatem w pełni zachowane i obejmują również możliwość aktualizacji jego dodatkowych uprawnień oskarżycielskich wskazanych w art. 55 k.p.k. Alternatywnym rozwiązaniem byłoby uznanie, że po umorzeniu postępowania w fazie *in personam* zastosowanie *per analogiam* znajduje przepis art. 60 § 4 k.p.k. i pokrzywdzony ma 14 dni na skierowanie prywatnego aktu oskarżenia przeciwko osobie, wobec której prokurator umorzył postępowanie. To rozwiązanie jest o tyle wadliwe, że przepis w założeniu dostosowany jest do etapu jurysdykcyjnego, a jego

stosowanie pozostaje w konkurencji do uprawnień pokrzywdzonego do zaskarżenia do sądu decyzji prokuratora oraz do uprawnień wskazanych w art. 55 k.p.k.

WNIOSKI

Powyższa analiza pozwala na stwierdzenie, że przenikanie się postępowania publicznoscargowego i prywatnoscargowego oraz nakładające się częściowo i w niektórych sytuacjach kompetencje lub uprawnienia oskarżyciela publicznego i prywatnego powodują liczne komplikacje procesowe. Komplikacje te nie skutkują jednak ogólną wadliwością rozwiązań normatywnych i mogą w sposób mniej lub bardziej skomplikowany być rozwiązywane poprzez staranną i odpowiednią wykładnię przepisów z uwzględnieniem ich funkcji, celów i skutków. Szczególny postulat należy kierować do prokuratorów jako profesjonalnych i szczególnie uwikłanych w zagadnienie uczestników procesu karnego o przestrzeganie proponowanych zasad celem zapewnienia transparentnego i konsekwentnego rozstrzygnięcia spraw z poszanowaniem praw i uprawnień pokrzywdzonego. Również sądy rozpoznające środki odwoławcze od decyzji organów postępowania przygotowawczego winny uwzględniać odmienności procesowe postępowania przygotowawczego oraz szczególną sytuację prokuratora i pokrzywdzonego – oskarżyciela prywatnego.

BIBLIOGRAFIA

AKTY NORMATYWNE:

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 roku - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2017 r. poz. 1206).

LITERATURA:

Czekaj M., *Ingerencja prokuratora w sprawach o przestępstwa prywatnoscargowe*, „Prokuratura i Prawo” 1999 nr 7-8.

Grzegorzczak T., *Kodeks postępowania karnego*, t. 1, Lex/el.

Grzesik M., *Zbieg przestępstwa z wykroczeniem*, Kraków 2021.

Grzesik M., *Funkcjonowanie art. 17 § 1 punkty 1-4 oraz art. 322 k.p.k. w praktyce prokuratorskiej*, „Prokuratura i Prawo” 2016 nr 3.

Grzesik M., *Artykuł 102 k.k. po nowelizacji (studium przypadku)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2017, nr 1.

Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. J. Skorupka, Warszawa 2021.

Kodeks postępowania karnego, t. 1, *Komentarz aktualizowany*, red. D. Świecki, LEX/el. 2022.

Markiewicz T., *Sposoby inicjowania postępowania prywatnoscargowego*, „Studia Prawnicze KUL” 2018, nr 1.

Olszewski R., *Rola prokuratora w postępowaniu karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 1.

Rogalski M., *Res iudicata jako przesłanka procesu karnego*, Rzeszów 2004.

Stefański R.A., *Metodyka pracy prokuratura w sprawach karnych*, Warszawa, 2017.

ORZECZNICTWO:

Postanowienie SN z 13.12.2021 r., III KK 396/21.

Wyrok SA w Warszawie z 26.11.2021 r., II AKa 105/21.

Wyrok SN z 10.06.2020 r., V KK 13/20.

Postanowienie SN z 18.05.2017 r., IV KK 453/16.

Postanowienie SN z 19.08.2015 r., III KK 74/15.

Postanowienie SN z 21.01.2015 r., V KK 270/14.

Wyrok SA we Wrocławiu z 24.05.2012 r., II AKa 130/12.

Wyrok SN z 23.04.2008 r., V KK 5/08.

Uchwała SN z 18.11.1971 r., VI KZP 49/71.

Postanowienie SN z 10.12.1957 r., I Ko 285/57.

Postanowienie SN z 15.09.1955 r. II Ko 11/55, Lex nr 118241.

Lack of Public Interest in Public (*Ex Officio*) Prosecution of Offences Based on Private Accusation as a Negative Precondition of Criminal Proceedings

SUMMARY

The aim of the article is to give an answer to fundamental questions that arise in connection with common legal problems of application of the negative precondition of criminal proceeding such as lack of public interest in public (*ex officio*) prosecution of offences based on private accusation. The article contains an analysis on how to apply the aforementioned condition in daily prosecutors' practice. The temporal aspects of this decision are described, the effects thereof on the scope of the parties' rights as well as the consequences of prosecutor's intervention from the perspective of, *inter alia*, the period of limitation (material law perspective). Last but not least, the nature of the negative precondition is determined through thorough reasoning.

Keywords: private accusation, lack of public interest, negative precondition of criminal proceeding, private prosecutor